

Verkort jaarverslag 2016

In 2016 is er van alles gebeurd op het gebied van financiën, beleggingen en communicatie. U leest erover in dit verkort jaarverslag. Voor uitgebreide informatie kunt u het complete jaarverslag 2016 bekijken op de website.

Financiële situatie

Voor de financiële positie van het pensioenfonds is de dekkingsgraad een belangrijke maatstaf. De Pensioenwet is aangepast sinds 1 januari 2015. Hierdoor moeten beslissingen over het beleid, zoals de toeslagverlening, worden gebaseerd op de zogenaamde beleidsdekkingsgraad. Dat is de gemiddelde dekkingsgraad over een periode van de 12 maanden daarvoor.

Van begin 2016 tot eind 2016 is de actuele dekkingsgraad gestegen van 109,3% naar 110,0%. De beleidsdekkingsgraad is gedaald van 109,8% naar 106,4%. Dat komt doordat er is uitgegaan van het gemiddelde over 12 maanden.

Het rendement op de beleggingen van 9% heeft bijgedragen aan het herstel van de dekkingsgraad. De verplichtingen van het fonds zijn wel toegenomen. Dit is een gevolg van de rente die tijdens 2016 is gedaald.

Toeslagverlening

Vanaf 1 januari 2016 wordt voor actieve deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden geïndexeerd op basis van de ontwikkeling van de prijzen. We zouden de aanspraken van alle (gewezen) deelnemers met 0,81% moeten verhogen per 1 januari 2016. De beleidsdekkingsgraad die voor dit besluit van belang is, bedroeg 110,3%. Dit zou een minimale toeslag van 0,02% betekenen. Het bestuur heeft hier niet voor gekozen omdat de trend in de dekkingsgraad sinds halverwege 2015 dalende is.

Per 1 januari 2017 zijn de pensioenen niet verhoogd met een toeslag. Dit komt doordat de prijsontwikkeling negatief was en uitkwam op min 0,32%. Ook was de beleidsdekkingsgraad lager dan 110%.

Herstelplan

We hebben het herstelplan in het eerste kwartaal van 2016 opnieuw doorgerekend en bijgewerkt. Deze beoordeling liet zien dat het pensioen op tijd herstelt tot het niveau van het Vereist eigen vermogen. Op 1 april 2016 dienden we een bijgewerkt herstelplan in bij DNB. DNB keurde het plan formeel goed. Op 31 maart 2017 dienden we een nieuw herstelplan in bij DNB. Dit plan is inmiddels ook goedgekeurd.

Beleggingen

Met het beleggingsbeleid probeert het pensioenfonds een zo goed rendement te halen als kan. Het risico dat hierbij gelopen wordt moet verantwoord zijn. De beleggingen van het pensioenfonds zijn gespreid. Zo kunnen we het lange-termijnrisico begrenzen en toch een goed rendement behalen. Het pensioenfondsbestuur vindt dat we het pensioengeld, op een verantwoorde manier moeten beleggen. In het verslagjaar zijn geen wezenlijke aanpassingen doorgevoerd in de beleggingsportefeuille.

De beleggingscategorieën waarin het fonds belegt zijn de volgende:

- **Vastrentende waarden;** 62% beleggen we in vastrentende waarden. Dit doen twee organisaties, namelijk Aegon en NN. Vastrentende waarden zijn bijvoorbeeld staatsobligaties, bedrijfsobligaties en hypotheeklen. Deze beleggingen hebben onder meer als doel het renterisico van de verplichtingen voor een deel af te dekken. Om dit renterisico voor het fonds verder te verkleinen maken we gebruik van rentederivaten. Daarover gaat een speciaal daarvoor ingericht fonds bij Aegon.
- **Aandelen;** 35% beleggen we in aandelen. Om het risico te spreiden belegt het pensioenfonds in verschillende soorten aandelen, in verschillende regio's en sectoren. Dit doen twee organisaties, namelijk Aegon en BNP Paribas. Het bestuur formuleert de verdeling tussen de twee organisaties. Op dit moment is de strategische verdeling 50/50.
- **Grondstoffen;** 1% beleggen we in grondstoffen. Het gaat dan vooral om energie- en agrarische producten.
- **Edelmetalen;** 2% beleggen we in edelmetalen. Dat zijn beleggingen in goud en platina. Deze edelmetalen hebben bij een financiële crisis een functie als ultieme reserve en vertrouwensanker. Daarnaast houden we deze aan uit het motief van risicospreiding.

Behaalde rendementen door de jaren heen

We behaalden in 2016 een beleggingsrendement van 8,9%. Daar zijn de kosten voor vermogensbeheer al afgehaald. De tabel geeft de resultaten weer door de jaren heen.

	2016	2015	2014	2013	2012
Beleggingsrendement	8,9%	3,4%	21,4%	-0,88%	14,47%

Het beleid over de renteafdekking is verder aangescherpt. Daarnaast hebben we beoordelingsmomenten gedefinieerd waarbij we beschrijven hoe het bestuur kan handelen. We hebben ook vastgesteld wat de maximale omvang van niet-liquide beleggingen in de voorraad mag zijn. Dit is van belang om te zorgen dat het pensioenfonds zijn verplichtingen kan blijven nakomen. Zowel nu als in de toekomst.

Blik op 2017

De toekomstige positionering van het pensioenfonds komt naar verwachting nadrukkelijk op de agenda. De onrust op de financiële markten zal ook de komende tijd aandacht van het pensioenfonds vragen.

Pensioencommunicatie

Het pensioenfondsbestuur vindt het erg belangrijk om de Honeywell-medewerker te bereiken. De oudedagsvoorziening is belangrijk en vraagt aandacht.

De communicatie-inspanningen van het pensioenfonds staan in een communicatiejaarplan met een duidelijke uitwerking van in te zetten communicatiemiddelen. In het najaar van 2016 deden we onderzoek onder de deelnemers en pensioengerechtigden. Het onderzoek ging onder andere over de waardering van de communicatie van het pensioenfonds. De uitkomsten daarvan zijn bemoedigend en laten zien dat het vertrouwen in het pensioenfonds hoog is. De aandachtspunten die eruit blijken, zijn vertaald naar acties in het communicatieplan van 2017.

Communicatie bestond in 2016 voor een groot deel uit het aanpassen van alle communicatiemiddelen. Dit gebeurde naar aanleiding van de Wet Pensioencommunicatie. Dit had impact op de procesbrieven en de website. We hebben alle werkzaamheden in 2016 afgemaakt.

Mark Kooren (21): **'Het onderwerp pensioen? Daar heb ik nog geen moment bij stilgestaan'**

'Waar ik aan denk bij het onderwerp pensioen? Dat je niet meer werkt, maar wel geld krijgt, waar je voor gespaard hebt. Voor de rest heb ik er nog geen moment bij stilgestaan.'

Pensioen is voor Mark Kooren nog een behoorlijk abstract begrip. En dat is niet zo vreemd. Niet zijn 21 jaar is Mark de jongste deelnemer in het pensioenfonds van Honeywell.

Mark werkt sinds februari vorig jaar bij de Honeywell-vestiging in Emmen, op basis van een leerwerktraject. 'Ik werk in technische dienst, in de dagloos' versie. Dat betekent dat ik meestal bij het oplossen van problemen aan de spuitgietsmachines die we hier hebben. Die machines worden gebruikt om behuizingen te maken voor gaslepellen. Ook preventief onderhoud hoort bij mijn werkzaamheden. Leuk werk om te doen, het bevult me hier prima.'

Naast het werk bij Honeywell gaat Mark nog één dag per week naar het Dierthe College in Emmen, waar hij dit jaar zijn MBO-opleiding werktuigbouwkunde hoort af te ronden. Mark juicht de combinatie van leren en werken toe: 'Op deze manier doe je al heel veel praktijkervaring op. Dat is voor veel bedrijven erg belangrijk en zal bij sollicitaties dus in je voordeel werken.'

Salariestroomje
Dankzij zijn salaristroomje weet Mark dat hij in augustus bij Pensioenfonds Honeywell 'ik zie dat er ieder maand een bedrag aan pensioengedrag wordt ingehouden', licht hij toe. Maar pensioen is niet bepaald een onderwerp dat leeft: 'Ik kan me herinneren dat er in een les maatschappijleer wel eens aandacht aan is besteed. En ik heb mijn opa wel eens iets horen vertellen over pensioen, maar daar blijft het wel z'n beetje bij.'

Op dit moment zijn er genoeg zaken die belangrijker zijn. Een baan vinden bijvoorbeeld, als hij straks klaar is met zijn studie. Mark heeft zich inmiddels ingeschreven bij een technisch detacheringsbureau. Aftitelling in het werk is een voorwaarde, aldus Mark. 'Ik wil nog van alles zien en proberen. Viering jaar voor de volle baan werken, zie ik me dus niet zo snel doen.'

Jan Feitsma (64) **'Ik ga me straks zeker niet vervelen!'**

Net als Mark Kooren, werkt ook Jan Feitsma in de Honeywell vestiging in Emmen. Na bijna 38 jaar dienstjaren komt het pensioen in zicht. Jan, die begin juli 65 jaar wordt, hoopt op 1 januari 2017 aan de nieuwe fase in zijn leven te beginnen.

Overigens heb ik op dit moment al een behoorlijk goed beeld van mijn pensioen, met dank aan de pensioenplanner die op de website van het fonds te vinden is.'

Vooruitblikkend spreekt Jan de hoop uit dat zijn pensioen maandenlang zal blijven. 'Ik besef dat we daar weinig over te zeggen hebben. Door de lage rentestand en al die turbulentie in de wereld, staat de realisatie van pensioenen onder druk, maar het zou mooi zijn als het pensioen in ieder geval enigszins gelijk treed houdt met de stijging van de kosten.'

Keinkinderen onderweg
Jan geeft aan niet bang te zijn voor 'het grote zwarte gat' als hij straks met werken is gestopt. 'Het lijkt me heerlijk om mijn tijd helemaal zelf in te kunnen vullen, ik hoop daar samen met mijn vrouw van te gaan genieten. Reizen, fietsen, wandelen, kerstijk vrijwilligerswerk, er is genoeg te doen. Bovendien zijn er kleinkinderen onderweg - onze schoondochter, getrouwd met mijn jongste zoon, is in verwachting van een tweeling. Ze hebben ons al gevraagd om een dag in de week op te passen. Ik ga me dus zeker niet vervelen!'

Jan Feitsma is met recht één van de oudgedienden bij Honeywell. Na twee korte dienstbetrekkingen elders, trad hij een kleine 38 jaar geleden bij Honeywell in dienst. 'Jan werkt met veel plezier' op de afdeling R&D (Research and Development). 'Ik onderhoud onder meer de contacten met leveranciers over onderdelen die nodig zijn voor nieuwe prototypen van gaslepellen', licht hij toe. 'De klappen die we ontwikkelen zijn bedoeld voor de particuliere markt - cv-ketels - en voor industriële toepassingen, zoals grote verwarmingsketels in kassen en dergelijke.'

Contact met pensioenfonds
Jan geeft aan dat hij geregeld contact heeft gehad met Pensioenfonds Honeywell over zijn naderende pensioen. 'Ik heb het formulier opgevraagd waarmee ik mijn pensioen kan aanvragen en tegelijkertijd een verzoek ingediend om een voorbeeldrekening te ontvangen.'

Meerjarenoverzicht van kerncijfers en kengetallen

Bedragen x € 1.000	2016	2015	2014	2013	2012
Omvang beleggingen	573.570	522.264	506.568	409.203	412.552
<i>Waarvan:</i>					
Aandelen	38%	30%	25%	28%	23%
Vastrentende waarden	59%	67%	71%	67%	70%
Vastgoed	0%	0%	1%	1%	1%
Overige beleggingen	3%	3%	3%	4%	6%
Liquide middelen	0%	0%	0%	0%	0%
Beleggingsopbrengsten	49.881	17.370	96.920	-3.579	51.378
Beleggingsrendement	8,9%	3,4%	21,4%	-0,88%	14,47%
Resultaat	7.165	-6.996	17.806	5.875	29.493
Wettelijke en statutaire reserves	52.014	44.849	51.845	34.039	28.164
Bestemmingsreserve VPL	0	0	0	0	5.653
Totaal eigen vermogen	52.014	44.849	51.845	34.039	33.817
Voorziening pensioenverplichtingen	519.096	480.118	457.589	378.624	385.770
Overige voorzieningen	0	0	0	914	847
Totaal	519.096	480.118	457.589	379.538	386.617
Langlopende schuld VPL	7.137	6.417	6.721	5.723	0
Dekkingsgraad ¹	110,0%	109,3%	111,3%	109,0%	107,3%
Beleidsdekkingsgraad ²	106,4%	109,8%	111,9%	-	-
Toekomstbestendig indexeren (TBI)-grens ³	122,2%	123,4%	-	-	-
Reële dekkingsgraad ⁴	87,1%	89,0%	-	-	-
Toeslagverlening actieven	0,0%	0,0%	0,5%	0,47%	0,31%
Toeslagverlening inactieven en pensioengerechtigden	0,0%	0,0%	0,2%	0,34%	0,35%
Aantal deelnemers					
Actieven	674	700	713	729	779
Slapers	1.376	1.378	1.409	1.419	1.418
Pensioengerechtigden	1.157	1.148	1.159	1.139	1.116
Totaal	3.207	3.226	3.281	3.287	3.313

Standen zijn per het einde van het genoemde jaar; stromen betreffen de gehele verslagperiode

- 1 De dekkingsgraad wordt bepaald door de wettelijke en statutaire reserves te vermeerderen met de totale voorziening pensioenverplichtingen, gedeeld door de totale voorziening pensioenverplichtingen, maal 100%.
- 2 De beleidsdekkingsgraad is gebaseerd op het rekenkundig gemiddelde van de dekkingsgraden over de laatste 12 maanden. Hierbij wordt steeds gebruik gemaakt van de meest actuele inschatting van de betreffende dekkingsgraden.
- 3 De toekomstbestendig indexeren (TBI)-grens is de beleidsdekkingsgraad waarbij het pensioenfonds onder de nFTK een volledige toeslag mag verlenen (wordt vanaf 2015 berekend).
- 4 De reële dekkingsgraad is gelijk aan de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de TBI-grens (wordt vanaf 2015 volgens deze methode berekend).